

CK.0000065810

CATALONIA - NH YÊU CỦA TÔI

GEORGE ORWELL

Homage to Catalonia
Phạm Nguyễn Trường dịch

NGUYỄN
C LIÊU

1

alpha**books**

Một trong những cuốn sách du ký
hay nhất mọi thời đại

 NHÀ XUẤT BẢN
LAO ĐỘNG

CATALONIA

Tình yêu của tôi

Chúng tôi luôn mong muốn nhận được những ý kiến đóng góp của quý vị độc giả để sách ngày càng hoàn thiện hơn.

Góp ý về sách, liên hệ về bản thảo và bản dịch: publication@alphabooks.vn

Liên hệ về dịch vụ bản quyền: copyright@alphabooks.vn

CATALONIA - TÌNH YÊU CỦA TÔI

Bản quyền tiếng Việt © 2013 Công ty Cổ phần Sách Alpha

Thiết kế bìa: Nguyễn Vũ Thiên Thanh

Biên tập viên: Dương Phong

Không phần nào trong xuất bản phẩm này được phép sao chép hay phát hành dưới bất kỳ hình thức hoặc phương tiện nào mà không có sự cho phép trước bằng văn bản của Công ty Cổ phần Sách Alpha.

GEORGE ORWELL

CATALONIA

Tình yêu của tôi

Dịch giả: PHẠM NGUYỄN TRƯỜNG

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

LỜI GIỚI THIỆU

Nếu chỉ đọc *Catalonia - Tình yêu của tôi* như một bút kí chiến trường xuất sắc thôi thì thật khiếm khuyết. Tài năng vô song của Georg Orwell nằm ở chỗ, ông không chỉ chớp được những sự kiện tươi rói, mà trong sự hỗn loạn của các sự kiện, rất rạt giữa sự sống và cái chết, ông vẫn đủ tinh tế và nhạy cảm để nhìn ra những khuynh hướng lớn đang định hình bức tranh xã hội của một nửa thế giới: một bức tranh đáng sợ, hệ quả của những đam mê và những tư tưởng sai lầm.

Các học giả theo khuynh hướng tự do khai phóng như Karl Popper hoặc Friedrich Hayek cho rằng, tư tưởng dân chủ xã hội với hàm nghĩa tạo ra một xã hội mà trong đó mọi người đều bình đẳng về sở hữu tài sản và tư liệu sản xuất, nghĩa là tất cả tài sản và tư liệu sản xuất đều thuộc về nhân dân do nhà nước quản lý, sớm muộn cũng sẽ dẫn tới chủ nghĩa Stalin. Ngay cả khi xã hội ấy tôn trọng các quyền dân chủ, nghĩa là cho phép bầu cử tự do trong một xã hội chỉ toàn đại diện

của các đảng phái theo khuynh hướng dân chủ xã hội, thì sớm muộn các hình thức dân chủ này cũng sẽ bị bóp nghẹt. Georg Orwell là một người chống chủ nghĩa Stalin, nhưng ông vẫn tin vào lý tưởng nhà nước dân chủ xã hội. Trong *Catalonia - Tình yêu của tôi*, chúng ta nhận thấy một Georg Orwell từ một người ban đầu chỉ vì căm ghét chủ nghĩa phát xít và có cảm tình chung chung với những người bảo vệ tự do dân chủ mà tình nguyện chiến đấu, đã dần nhận thức được sự phức tạp của cuộc nội chiến và những mâu thuẫn chia rẽ hàng ngũ những người mác xít. Ông đã miêu tả cuộc sống hồ hởi của người dân Catalonia trong những ngày đầu sau cách mạng xã hội chủ nghĩa với rất nhiều cảm tình, nhưng rồi ông sẽ phải chứng kiến cuộc cách mạng đó bị bóp chết dần dần, không chỉ bởi sự kháng cự của quân phát xít, mà còn bởi chính những người anh em cộng sản. Trải nghiệm cuộc chiến Tây Ban Nha đã khiến George Orwell bừng tỉnh và vỡ mộng về Liên Xô, thôi thúc ông viết hai kiệt tác *Trại súc vật* và *1984* để nhận diện chế độ toàn trị kiểu Stalin. Hai tác phẩm kinh điển này bộc lộ thái độ chua xót của tác giả trước những thành quả cách mạng bị đánh cắp và đưa ra những dự cảm đen tối về các chế độ toàn trị tương lai.

ĐINH BÁ ANH

1

Một ngày trước khi gia nhập lực lượng dân quân, tôi đã trông thấy một dân quân người Ý đứng trước bàn sỹ quan tham mưu trong trại lính mang tên Lenin ở Barcelona.

Đấy là một chàng trai chừng hai lăm, hai sáu tuổi, vai rộng, tóc nâu trông rất răn rỏi. Chiếc mũ chào mào bằng da đội trễ hẳn sang một bên. Anh đứng, cạnh sườn quay về phía tôi, cầm thu vào sát ngực, dán cặp mắt đầy ưu tư lên tấm bản đồ được một sỹ quan trải trên mặt bàn. Có một cái gì đó trên nét mặt anh làm tôi vô cùng xúc động. Đấy là nét mặt của một người sẵn sàng giết hoặc hy sinh mạng sống của mình vì bạn bè - ta vẫn mừng tượng đấy là một người vô chính phủ, nhưng anh này có lẽ là một người cộng sản thì đúng hơn. Nét mặt của anh ta thể hiện cả tính bộc trực lẫn thói hung ác, và sự xun xoe của một kẻ ít học đối với những người mà anh ta cho là cao quý hơn mình. Rõ ràng là anh ta chẳng biết bản đồ đầu đuôi ra sao, cũng

thấy rõ là anh cho rằng phải thông minh tài trí lắm thì mới đọc được tám bản đồ trước mặt. Không biết tại sao, nhưng hiếm khi tôi gặp người nào - ý tôi nói là đàn ông - mà lại có cảm tình ngay như vậy. Trong khi họ ngồi nói chuyện thì một người nào đã buột miệng nói rằng tôi là người ngoại quốc. Anh chàng người Ý quay sang và nói rất nhanh:

- Italiano¹.

- No, Inglés. Y tú?² - Tôi áp úng đáp lại bằng tiếng Tây Ban Nha.

- Italiano³.

Khi chúng tôi đi ra, anh đã bước lại phía tôi và bắt tay tôi thật chặt. Có cảm tình ngay với một người ngoại quốc, chuyện lạ đấy chứ! Có cảm giác như tâm hồn anh và tôi đã bắc được chiếc cầu vượt qua đại dương mênh mông của ngôn ngữ và truyền thống để hòa quyện với nhau trong niềm mến thương vô bờ bến. Tôi tin rằng anh ta cũng có cảm tình với tôi như tôi có cảm tình với anh vậy. Nhưng tôi cũng biết rằng muốn giữ được tình cảm ban đầu thì tôi không bao giờ được gặp lại anh ta nữa. Dĩ nhiên là chúng tôi chẳng bao giờ còn gặp lại nhau. Ở Tây Ban Nha những cuộc gặp gỡ bất ngờ như thế là chuyện bình thường.

1. Người Ý à?

2. Không, người Anh. Còn anh?

3. Người Ý.

Tôi nhắc đến anh chàng dân quân người Ý này vì hình ảnh của anh vẫn còn sống động trong tâm trí tôi. Với bộ quân phục đã sờn và khuôn mặt dữ tợn nhưng cũng dễ làm người ta mỉm lòng, đối với tôi, anh chính là nhân vật điển hình của thời đó. Anh luôn gắn bó với những kỷ niệm của tôi về một thời chiến tranh: những lá cờ đỏ trên đường phố Barcelona, những đoàn tàu dài lê thê chở đầy những người lính nhếch nhác, rách rưới bỏ ra mặt trận, những phố thị xám ngoét bị chiến tranh tàn phá, những giao thông hào đầy bùn với cái lạnh thấu xương trên sườn núi.

Chuyện đó xảy ra vào cuối tháng 12 năm 1937, tức là mới cách đây bảy tháng, thế mà thấy như đã lâu lắm rồi. Những sự kiện sau đó đã làm chúng trở nên nhạt nhòa còn hơn cả những chuyện xảy ra vào năm 1935, thậm chí 1905. Tôi đến Tây Ban Nha với ý định viết báo, nhưng tôi đã tham gia vào lực lượng dân quân gần như ngay lập tức vì vào lúc đó và trong khung cảnh đó thì đây có vẻ là quyết định duy nhất có thể chấp nhận được.

Trên thực tế những người vô chính phủ vẫn kiểm soát được Catalonia, còn cách mạng thì đang ở cao trào. Đối với những người từng có mặt ở đây từ những ngày đầu tiên thì có vẻ như cách mạng đã rơi vào thoái trào vào tháng mười hai hoặc tháng một; nhưng đối với một người mới từ Anh tới thì khung cảnh Barcelona vừa làm người ta ngạc nhiên vừa làm người ta choáng